

Sygn. akt III PK 34/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa B.P.
przeciwko Wyższej Szkole [...] w R.
o odszkodowanie, wynagrodzenie i odsetki,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 22 października 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w R.
z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt IV Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt: IV Pa (...), Sąd Okręgowy w R. utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt IV P (...), którym Sąd ten zasądził od pozwanej Wyższej Szkoły [...] z siedzibą w R. na rzecz powódki B. P. kwotę 6.420 zł tytułem odszkodowania w związku z wadliwym wiązaniem umowy o pracę, kwotę 4.250 zł tytułem wynagrodzenia za pracę za okres 16 grudnia 2012 r. do 28 lutego 2013 r. oraz kwotę 28,80 zł tytułem odsetek od nieterminowej wypłaty odprawy pieniężnej. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że umowa o pracę na czas określony między stronami trwająca od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2014 r. została przez stronę pozwaną z powódką zawarta w celu obejścia przepisów o zawieraniu umów o pracę na czas nieokreślony.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego (w całości) pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. Skargę oparto na następujących podstawach: naruszenie prawa materialnego, tj. art. 25 § 1 Kodeksu pracy poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zawarcie umowy o pracę na czas oznaczony jest możliwe wyłącznie, gdy szczególne przepisy ustawowe w sposób wyczerpujący określają okoliczności i przesłanki dopuszczalności zawierania wyłącznie takich umów, bądź gdy strony stosunku pracy jednoznacznie i zgodnie zmierzały do zawarcia pracowniczego kontraktu terminowego; art. 25 § 1 Kodeksu pracy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony, w sytuacji, gdy łączyła je pierwsza umowa o pracę na czas określony. Zarzucono też naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 382 Kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i pominięcie zgodnej woli stron przy zawieraniu umowy o pracę, przejawiającej się w złożeniu podpisu przez powódkę pod dokumentem obejmującym treść umowy o pracę, a w konsekwencji błędne uznanie, że strony zawarły umowę na czas nieokreślony; art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez jego zastosowanie i oddalenie apelacji, mimo że apelacja pozwanej była w całości uzasadniona.

Pełnomocnik pozwanej wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W toku postępowania przed Sądem I i II Instancji powoływane były różne orzeczenia Sądu Najwyższego odnoszące się do warunków zawierania umów o pracę na czas określony. Orzeczenia te zawierają odmienne od siebie poglądy, pomimo że zapadały na gruncie dość podobnych stanów faktycznych. W szczególności Sąd Najwyższy w niektórych orzeczeniach wskazuje, że zawarcie umowy terminowej powinno zakładać istnienie usprawiedliwionego i zgodnego interesu obu stron lub innego rodzaju uzasadnienia takiej umowy, w innych zaś wskazuje, że *de lege lata* brakuje podstawy prawnej dla konstruowania wymagania istnienia uzasadnienia zawarcia umowy terminowej i jej rozwiązania. Są to poglądy całkowicie przeciwstawne, czego nie uzasadniają niewielkie odmienności w stanach faktycznych, na gruncie których zostały wyrażone. Stąd dokonanie wykładni ww. przepisów wydaje się konieczne. Ponadto w sprawie

występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy zawarcie umowy o pracę na czas określony wymaga zaistnienia jakichkolwiek przesłanek dodatkowych (w tym określonych w przepisach prawa), czy też wystarczająca jest zgodna wola stron w tym zakresie, obejmująca także rodzaj zawieranej umowy?

W ocenie pełnomocnika pozwanego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie przez Sąd Orzekający zarówno prawa materialnego jak i procesowego; zarzut oczywistego naruszenia prawa materialnego sprowadza się do tego, że wydając skarżony wyrok Sąd Okręgowy w R. naruszył w sposób rażący art. 25 § 1 Kodeksu pracy.

Wskazując na powyższe podstawy skargi kasacyjnej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 28 listopada 2013 r., akt IV Pa (...) w całości, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego, i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik powódki wniósł o: odrzucenie skargi kasacyjnej; względnie o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z powołaniem się na przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne. Wskazano też na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Nie

można jednak uznać, że strona skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Twierdzenie o występowaniu istotnego

zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

W tym kontekście należy wskazać, że w wyroku z dnia 13 marca 2014 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-38/13 Małgorzata Nierodzik przeciwko Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choroszczy orzekł, że nie ma uzasadnienia stosowanie do wypowiedzenia umów o pracę zawartych na czas określony, mających trwać dłużej niż 6 miesięcy, sztywnego dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. Okres wypowiedzenia powinien być określany stosownie do stażu pracy danego pracownika i może wynosić od dwóch tygodni do trzech miesięcy. Trybunał Sprawiedliwości (analizując w konkretnej sprawie umowy na okres pięciu lat) uznał, iż klauzula 4 pkt 1 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zatytułowana „Zasada niedyskryminacji”, w pkt 1 zawierająca zapis: „Jeżeli chodzi o warunki pracy (zatrudnienia), pracownicy zatrudnieni na czas określony nie będą traktowani w sposób mniej korzystny niż porównywalni pracownicy zatrudnieni na czas nieokreślony jedynie z tego powodu, że pracują na czas określony, chyba że zróżnicowane traktowanie uzasadnione jest powodami o charakterze obiektywnym” - stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu - art. 33 k.p. Na tle tego judykatu Trybunału, który zainicjował projekty nowelizacji Kodeksu pracy i powinien być brany pod uwagę przez sądy pracy, nasuwa się refleksja o braku w Kodeksie pracy unormowania maksymalnego okresu trwania umów na czas określony, jednak bardzo długie umowy na czas określony uznawane były również w judykaturze Sądu Najwyższego za zawarte z naruszeniem przepisów kodeksowych.

Z powyższego wynika, że skarżąca, motywując wniosek w wyżej przedstawiony sposób, nie przedstawiła w istocie zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., które miałyby świadczyć o potrzebie przyjęcia jej skargi do merytorycznego rozpoznania.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera też wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08 – LEX nr 494134; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08 – LEX nr 490364). W niniejszej sprawie stan taki nie występuje. Naruszenie przepisów wywołujących – zdaniem pozwanej wątpliwości prawne, nie mogą równocześnie prowadzić do konkluzji o ich oczywistym naruszeniu. Również ta dychotomia nie pozwala na uznanie, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.